

עמותת מורשת הרש"ש

580672665 (ע"ר) 050-2309720 / 058-3266356

עלון פרשת השבוע | כי תצא, תשע"ט | גיליון מס' 34

וכך דרשו חז"ל על הפסוק בקריאת שמע: "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך - בשני יצריך", לאמור: היצרים שוכנים בלב, מרכז הרגש האנושי.
ובמלחמה, כמו במלחמה, אין סנטימנטים. חייבים להילחם בכל הכח, כי מי שאינו מנצח - מפסיד. כאן מגיע היצר הרע ועושה שימוש במניפולציות רגשיות וסחטניות: איך תוכל להתעמק בלימוד הגמרא כשבראשך עדיין מהדהדת השיחה הקשה ממנהל הבנק? אתה חושב שללכת לתפילת מנחה בבית הכנסת זה דבר נכון כשחברך כורע תחת נטל הקונים בחנות, ואיפה מצוות חסד? כן. גם במצוות היצר משתמש כדי לגרור אותנו לרשת.

לעומתו, היצר הטוב שכאמור שוכן בלב, עושה שימוש בעיקר בטענות הגיוניות ושקולות: דווקא בכך שתנסה להתעמק בשעה קשה זו בלימוד הגמרא, תרוויח כפול, השיחה ממנהל הבנק תידחק ממוחך לשעה קלה וגם תלמד תורה. קשה בהתחלה, אבל אפשרי. חסד עם החבר? מדוע שלא תעשה זאת אחרי מנחה, או אולי נכון יותר לברר: איפה הייתה מצוות החסד עם החבר כשהיה זה על חשבון ההנאות שלך? גם אז היית צדיק כה גדול?...

לסיכום: את הרגש חשוב מאוד להעביר בכור המבחן של השכל. מכיון שהשכל בודק שהרגש אינו מכיל מרכיב מוטעה שישפיע בסופו של דבר על קבלת ההחלטה.

את זה מלמדת אותנו התורה באומרה: "כי תצא למלחמה על אויבך" - קודם תפנים שהצדק המתחזה שבתוכך הוא אויב, ובאויב נלחמים. כל מה שנדרש ממך, כפי שהסביר היטב היצר הטוב, הוא להתגבר בהתחלה, בשעת הקושי, ואחר כך הרווח משתלם. וכשהקב"ה רואה שאתה יוצא להילחם, עשית צעד קטן מלמטה - הוא יתברך יעשה צעד גדול עבורך מלמעלה: "ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבית שבי!".

המלחמה בין היצר הטוב ליצר הרע נערכת בעוד "המנוע פועל", אין זמן לשבת לכוס קפה ועוגה ולחשב בסבלנות מה כדאי לעשות. חייבים להחליט כאן

ה אוכל אותי כל פעם מחדש. מה ההבדל בינינו?", פנה מוסכניק למנתח לב. "שנינו עושים את אותן הפעולות בשורה התחתונה: אני מנתח לב של מנוע - אתה מנתח לב של אדם. אני מחליף ססתומים במנוע, וגם אתה. אני מנקה חומרים מיותרים או מזיקים מתעלות הניקוז של המנוע, ואתה באמצעות צנתור מפנה שומנים מעורקי הלב.

"איך קורה שבסופו של חודש, לאחר שעבודתנו זהה, אתה זה שגורף את הכסף הגדול מהמטופלים ואני נשאר עם משכורת בינונית?"

חיך המנתח והשיב לו בשנינות: "נראה אותך מצליח לתקן את המנוע בזמן שהוא פועל"...

ויכוח בין הרגש לשכל - מי מהם עדיף? למי כדאי להאזין? נכון שההיגיון עדיף בהרבה מקרים על הרגש, אבל מי שאינו רגיש די הצורך לזולתו מרגיל את עצמו להיות אכזרי לעיתים לסובב אותו, וכל זאת כשהוא מנופף בשלווה מרגיזה ב"שכל ורק שכל". תשאלו אותו מה עם הרגש? מבחינתו, שיחפש לעצמו מקום בעזרת הנשים או בפירת המשחקים של הילדים...

התורה פותחת את פרשת השבוע בתיאור מצב שבו עם ישראל יוצא להילחם באחד או כמה מאויביו, והוא מנצח. "כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבית שבי". מדוע לא מתארת התורה גם מצב הפוך, חלילה, שבו יוצאים לשדה הקרב ולא מנצחים?

לפני שנענה תשובה לשאלה זו, שהתשובות עליה רבות הן, נביא בקצרה מדברי מפרשים רבים שפירשו כאיש אחד את דברי הפסוק, כל אחד בסגנונו שלו: המלחמה - מלחמת היצר, הניצחון - האדם גובר על יצרו, השבי שלוקחים - מפעילים את היצר הטוב שהיה שבי עד כה ומנטרל בידי היצר הרע.

השכל, תפקידו להיות "מצביא עליון" של כל איברי הגוף. לחלק פקודות, לשמש כ'מרכז בקרה', לשקלל את הנתונים המגיעים אליו ולקבל החלטות. אבל מפתיע לגלות שהמלחמה הניטשת בין יצרי האדם אינה מתרחשת במוחו של האדם, אלא מקורה דווקא בלב.

להצלחת ולרפואת דוד דקל בן מרגלית | לע"נ נפתליה בת יוסף
להצלחת שרלי בת עדנה ג'מילה | להצלחת יעקב ישראל בן איזה

לתרומות ולהנצחות - 050-2309720

ועכשיו. אבל הקושי הוא רק החליט
"יוצאים למלחמה".

מעתה נבין היטב מדוע התורה לא
מתארת מצב של הפסד במלחמה, משום
שכל כוחו של היצר הרע הוא בדמיונות,
הנחות שגויות ומטעות ודמגוגיה. ברגע
שאתה יוצא לקרב נגדו, מתברר שכל כוחו אינו אלא
פטה מורגנה שמתפוגגת בהיגיון מועט. אם אתה תצא
להילחם, מבטיחה התורה, לא תפסיד. לא בגלל שאתה
כל כך חזק, אלא בגלל שמוֹלך אויב מקרטון...

דרכי התשובה

"שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, ואלו הן:
תורה ותשובה וגן עדן וגיהנם וכסא הכבוד ובית המקדש
ושמו של משיח"

איך מגיעים לתשובה ולתיקון המעשים, והרי האדם אינו
מלאך, ועלול לטעות?

נגמרא במסכת תענית מובא: "אמר רב אדא בר אהבה:
אדם שיש בו עבירה ומתודה ואינו חוזר בו, למה הוא
דומה? – לאדם שתופס שרץ בידו, שאפילו טובל בכל
מימות שבעולם לא עלתה לו טבילה. זרקו מידו – כיון
שטבל בארבעים סאה – מיד עלתה לו טבילה, שנאמר:
'ומדה ועוזב ירוחם', ואומר: 'נשא לבבנו אל כפים אל א
ל-בשמים'."

תשובה היא אחת מתרי"ג המצוות שבתורה, שנאמר
"והשבות אל לבבך ... ושבת עד ה' אלוקיך". התשובה
היא מגוונת, לפי האדם, לפי מעשיו ולפי התנאים
המיוחדים באשר הוא אדם, אולם ברור שיהיו בתשובה
שני דברים כדברי הרמב"ם בהלכות תשובה: מודה על
העבר ומקבל עליו לתקן מעשיו לבאות.

היות וקשה לנו לעשות תשובה בהיקפה המלאה, עלינו
לכל הפחות להשתדל לתקן את ראשי התיבות של
"תשובה" תמים תהיה עם ה' אלוקיך. שויתי ה' לנגדי
תמיד. ואהבת לרעך כמוך. בכל דרכיך דעהו. היכון
לקראת אלוקיך ישראל.

תמים תהיה – בתמימות ובצניעות נאמר הביטוי "עם
אלוקיך" – "תמים תהיה עם ה' אלוקיך", ו"הצנע לכת
עם ה' אלוקיך".

אפשר להיתמם כלפי חוץ בו בזמן שלמעשה יהיה ההיפך
מתמים, וכן בצניעות, לכן נאמר בשניהם עם אלוקיך –
דבר המסור ללב – הדברים מסורים לאלוקים בלבד.

שויתי ה' – הרמב"ם במורה נבוכים כותב: "שויתי ה'
לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלת הצדיקים
אשר הולכים לפני האלוקים, כי אין ישיבת האדם
ובתנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו כשיבתו
ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דבורו
והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדבורו

במושב המלך, כל שכן כשישים האדם אל
לבו שהמלך הגדול הקדוש ברוך הוא
אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו
ורואה במעשיו, כמו שנאמר 'אם יסתר
איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה',
מיד יגיע אליו היראה וההכנעה מפחד השם
יתברך ובושתו ממנו תמיד".

דוד המלך אומר: "שויתי ה' לנגדי תמיד" – שמת את ה'
נגדי תמיד, "כי מימיני" – שהבורא בעצמו עומד מימיני
לשמרני, ובוודאי לא אמוט, ולכן בעבור ששמתך לנגדי
תמיד, שמח לבי והוא השכל, ויגל כבודי הוא הנשמה, אף
בשרי בעודני חי ישכון לבטח, שתצילני מכל צער ונזק.
פעמיים מוזכר בשולחן ערוך ברמ"א הביטוי "תמיד" –
פעם ראשונה בהתחלה – "שויתי ה' לנגדי תמיד", ופעם
בסוף – "וטוב לב משתה תמיד". האדם צריך לבנות את
ביתו בסדר כזה שכל עסקיו ועניניו הגורמים לטוב לב
משתה תמיד, ינקו את יניקתם משויתי ה', ואם התמיד
הראשון הוא יציב, יכול הוא להיות בטוח שגם התמיד
השני יהיה יציב לאורך ימים.

ואהבת לרעך כמוך – יש צורך לשמור על התאמה בין
מצוות "ואהבת" המופיעות שלוש פעמים בתורה,
ובמיוחד בין "ואהבת את ה' אלוקיך" לבין "ואהבת לרעך
כמוך". מוסרים שהסביר את הפסוק ואהבת לרעך כמוך –
כמו שהוא אוהב עצמו ואינו נותן למי שהוא לקטרג
על עצמו, הגם שיודע בעצמו שהוא לא בסדר הן כלפי
שמים והן כלפי בריות, כך צריך לאהוב את חברו ולא
להרשות שיקטרגו עליו בשום פנים ואופן.

בכל דרכיך דעהו – על הפסוק במשלי: "בכל דרכיך דעהו
והוא יישר אורחותיך", : בכל ענין דע את ה', רצה לומר
תן דעתך לחשוב לעשות מעשיך למען יבוא בדבר תועלת
לקיים דבר ה' ואז הוא יוליך באורח מישור ותצליח בה.

הכון לקראת אלוקיך ישראל – הכנה למצוה חשובה
כמצוה, וכנאמר בפרקי אבות: העולם הזה דומה
לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי
שתכנס לטרקלין, וממילא יפה שעה אחת בתשובה
ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא, היות
ובעולם הזה אפשר להתכונן, ומי שטרח בערב שבת –
יאכל בשבת.

כן מוצאים אנו הכנה לתפילת שמונה עשרה מתחילים:
"ה', שפתי תפתח", כל זה מראה שהיהודי יודע את גודל
החשיבות של ההכנה.

עלינו לתקן את דרכינו בשטחים אלה תיקון גמור,
ויתקיים בנו דברי הנביא בהושע: "אהיה כטל לישראל
ופרח כשושנה ויך שרשיו כלבנון".

מצוה להדפיס ולהפיץ את העלון בבתי הכנסת לכבוד ש"ק

יעוץ דרך מזוזות | פריון צלם ע"פ הרש"ש למעונינים לרפואה

ניתן לרכוש את סדרת הזהבים - 7 ספרים על סידור הרש"ש

עמותת מורשת הרש"ש (ע"ר) 580672665

<https://www.rashash.net> 050-2309720 / 058-3266356

בנק טפחות מזרחי - חשבון 143776 - סניף 479 - בנק 20